Ner 123. ROK 1841. ŚRODA 2 CZERWCA

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedziel i świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego

Zaliczenie na, trzy miesiące złotych dziesięć miesięcznie złotych cztéry, numer pojedyuczy groszy dziesięć.

IMIONA RZYMSKIE.
Dziś Erazma Biskupa i Męczennika.

IMIONA SŁAWIAŃSKIE.
Dziś Ratisław

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzien godzina	Barometr do 0° Reaumura w miarze Paryzkiej	Stopnie zimna podług Reaumura	Psychometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i różne uwagi
6	27" 7" 526	+ 9° 4	3''' 55	WPł Wschodni słaby	Pogoda	
29 2	7, 107	+ 19, 2	3, 96	Wschodni słaby	,,	
10	6, 432	+ 12, 8	4, 63	,, ,,	,,	
6	7, 054	+ 10, 0	3, 56	Wschodni słaby	Podgoa	
30 2	6, 566	+ 21, 0	4, 06	Pł Wschodni słaby	,,	
10	6, 088	+ 13, 6	4, 39	Wschodni słaby	,,	
1	6, 011	+ 11, 4	4, 02	WPn Wschodni słaby	Pógoda	
31 2	5, 518	+ 21, 4	4, 12	Pł Wschodni słaby	Pogoda z Chmurami	
1	5, 009	+ 16, 7	5, 63	Zaden	,,	Błyskawica

Wiadomości krajowe.

— KRAKÓW. —

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 31 Maja do dnia 1 Czerwca.

Zajączkowska Anna ob., Zagórski Antoni ob., Majewski Szymon, Kosznteki Hippolit, z Polski; — Reichel Fryderyk, Kowalewski Franciszek, Ilening Wilchelm, z Prnss.

Wyjechali z Krakowa.

Niemojewski Adolf ob., Ostrowska Helena hr., Walewski Antoni ob., do Polski; — Assur Julian, Strobel Józef, do Galicyi; — Węgierska Karolina hr., do Pruss.

W dniach 28 i 29 maja b. r. jako na drugiem tego-rocznym terminie, odbyły się postrzeżenia zmian zboczenia igły magnesowéj: to jest: zacząwszy dnia 28 o godzinie 10 wieczór, uważano ciągle bez żadnéj przerwy na tutejszém magnetometrze bieg igły magnesowéj aż do dnia następnego 29 do godziny 11 wieczornéj, Na tym terminie igła magnesowa była bardzo spokojną: najmniejsze zboczenie było dnia 28 o godzinie 10 min. 40 wieczór, tudzież dnia 29 o godz. 6 rano; największe zaś dnia 29 o godzinie 1 m. 35 po południu; największa zmiana zboczenia wynosiła 12 minut i 8 sekund w łuku. W postrzeżeniach tych mieli udział ciżsamiobserwatorowie, którzy i w poprzednich terminach pomocy swéj nie odmówili.

Kraków dnia 1 Czerwca 1841 r.

Weisse Dyr. Ob.

Wiadomości zagraniczne.

WIADOMOŚCI Z WCZORAJSZEJ POCZTY.

— *Petersburg 22 Maja.* —

N. Pan wyjechał ztąd w nocy z 18 na 19 maja do Moskwy.

W moc rozkazu do Senatu rządzącego wydanego, administracyi duchowieństwu rzymsko-katolickiego nie wolno przyjmować więcéj szczegółowych próśb o rozwód od osób katolickiego

wyznania, których małżonkom grecko-rossyjskiego wyznania Synod rozwód udzielił.

— *Paryż* 22 *Maja.* —

Po bardzo namiętnych sporach na dzisiejszém posiedzeniu izba parów przyjęła nadzwyczajne kredyta na rok 1840 większością 82 przeciw 43 głosom. — Po jutrze rozpocznie się proces Darmesa i jego współwinnych przewiezionych z Conciergerie do pałacu luxemburgskiego; 65 świadków otrzymało wezwanie których przesłuchanie sprawę do kilku dni przedłuży.

Donoszą z Algieru pod dniem 14 maja: »Utarczki zaszłe z powodu zaprowiantowania Miliany, wielkie zrobiły wrażenie na Arabach. Ich straty w buletynach jenerała Bugeaud zamieszczone sprawdzają się zupełnie, a szybkość, z jaką nasze napady wykonaliśmy, wiele przyczyniły się do zmniejszenia strat z naszéj strony, które po większéj części przypisać należy złéj woli osadników opieszałych w czynicniu usług przewozowych jenerałowi Duviv er i Changarnier w pochodzie do Medeah na wielkie byli wystawieni niebezpieczeństwa; kilka razy bowiem Kabajlowie z niezbyt daleko do nich strzelali; ale ci z najzimniejszą krwią otaczającego ich nieprzyjaciela wszędzie i zawsze odparli. Abd el-Kader osobiście dowodził swojém wojskiem regularném. Gubernator jeneralny udał się teraz do Mostaganem dla prowadzenia operacyi ku wschodowi; gdy tymczasem inna kolumna posuwa się ku Boghat i Taga, aby tam osady Emira poniszczyć. Możemy się więc ważnych spodziewać wypadków.«

Według wszelkiego podobieństwa posiedzenie izb w tym jeszcze miesiącu nastąpi; czy zaś do zagajenia przyszłego parlamentu zajdą niejakie zmiany w obecnym składzie ministerstwa, trudno przepowiedzieć; to tylko z pewnością powiedzieć można, że pokój Europy, jakolwiek kosztowny, bo zbrojy, aż do następnych obrad sejmowych narruszonym nie będzie jeżeli jaka nadzwyczajna okoliczność nie wywoła wojennych działań, na które w każdéj chwili przygotowani jesteśmy.

— *Dnia* 23 *Maja.* —

Jenerał Bugeaud nadesłał z Algieru swój pierwszy raport o wyprawie do Miliany i Medeah, z którego się pokazuje że Abd-el-Kader liczne zgromadził wojsko i że Arabowie jakkolwiek ze stratą wszędzie odparci, nie myślą wcale zaniedbać dalszych kroków nieprzyjacielskich.

— *Madryt* 16 *Maja.* —

Przez gazetę nadworną zapowiedziana reforma w wojsku korzystne sprawiła wrażenie i zjednała wielu przychylnych rejentowi który zamyśla o likwidacyi dawnych długów Hiszpanii na drodze ugody i daniom na przyszłość rękojmi nowym wierzycielom, na których nie będzie zbywać, skoro rząd na ich przystanie żądania, na tém się zasadzające, aby im w zakład dać monopol soli, tytoniu i t. d.

— *Rzym* 13 *Maja.* —

Na licytacyi pozostałości po kardynale Fesch rzeczy od Napoleona pochodzące niezmiernie przepłacają, aby je gdzieindziéj droży jeszcze spieniężyć.

— *Konstantynopol* 1 *Maja.* —

Wybuchłe niespokojności w Bulgaryi sprawiły tu głębokie wrażenie i spowodowały dywan do częstych narad. Ile z postępowania tutejszych tureckich zwierzchników wnosić można, Wysoka Porta zamierza energicznie działać ażeby jednym zamachym utłumić ogniska rokoszan tak w Bulgaryi jak i w innych prowincyach europejskich, zwłaszcza tam gdzie grecka ludność przeważą, jak n. p. na wyspie Kandyi, dokąd już 6.000 wojska na okrętach popłynęło, majac na czele okrutnego kapudana paszę, przeciw Bulgarskim zaś powstańcom przeznaczony jest Hussein pasza, znany z przelanéj krwi Janiczarów pod Mahmudem; biada więc chrześcianom, jeżeliby się szczęście oręża od nich owróciło.

Wiadomości z poprzednich poczt.

— *Paryż* 15 *Maja.* —

Podług prywatnych listow z Rio Janiero świeżo otrzymanych tutaj, zdaje się, że młody cesarz brazylijski; proszony był specyalnie, aby posłał reprezentanta na wielkie zgromadzenie, które zamierzają odbyć nowe stany Ameryki północnéj i południowéj, pod nazwiskiem konwencyi. Miejsce gdzie ma się odbyć to wielkie zgromadzenie nie jest jeszcze oznaczoném, ale nie mniemają, iżby na to przeznaczoną była Panama, gdzie przed kilku laty miała się zgromadzić konwencya; o któréj w owéj epoce była mowa.

Mówią także iż postanowioném zostało; że Brazylia pośle swego reprezentanta do Paraguay ponieważ wiadomości otrzymane, z téj rzeczy posoolitéj doniosły iż ten reprezentant przyjętym tam będzie bardzo przychylnie. Ta okoliczność może przyłożyć się do ułatwienia stosunków handlowych w tym kraju, jeszcze ma-

ło znanym; bo skoro już przystęp do niego będzie otwarty dla Brazylii, inne mocarstwa mniéj mieć będą trudności, w wyjednaniu sobie podobnego przystępu z takiemiż przywilejami, a w każdym przypadku za pomocą przejścia przez Brazylią mocarstwa te będą mogły zawierać stosunki handlowe z Paraguajem, które bardzo pomyślnie wpłynąć mogą na stan tego kraju. Niewątpliwa już teraz wiadomość o śmierci dyktatora Francya, sprawi niewątpliwie zupełną rewolucyą w tym kraju.

— *Londyn* 15 *Maja*. —

O'Connel wydał nową odezwę do Irlandzczyków, która tak brzmi: »Przesilenie się zbliża, potrzeba aby wielki naród irlandzki przygotował się do zachowania swoich swobód, środkami spokojnemi i prawemi, ale zarazem postępowaniem energiczném któremu winni jesteśmy początek tychże swobód. Lud nie powinien tracić z oczu że J. K. Mość od czasu swego wstąpienia na tron, zawsze okazywała chęć oddania sprawiedliwości Irlandyi i ze torysowie nienawidzą jéj szczególnie za to, że bezstronnie chce dzielić dobrodziejstwa konstytucji angielskiéj między swoich poddanych angielskich równie jak irlandzkich. Prócz tego każdy dzień coraz jawniéj okazuje nam potrzebę rozwiązania unii; objęcie przez torysów steru rządu (jeśli do niego dojść zdołają) nada dziesięć razy więcéj siły przyjaciołom rozwiązania téj unii pod względem prawodawczym. Tém przynajmniéj będziemy mogli się pocieszyć, że jeśliby torysowie stanęli u steru, każdy irlandczyk zasłużyłby na imie nie poczciwego człowieka któryby natychmiast nie przyłączyłby się do sprawy repealistowskiéj.

Wielka droga napowietrzna w Stokport już jest ukończoną. Kolej żalazna między Manchester i Birmingham przechodzi teraz istotnie nad tém znaczném miastem. Pierwszy kamień do téj napowietrznéj drogi położony został dnia 8 marca 1839 roku, a ostatni 21 grudnia 1840. Wjadukt składa się z 26 arkad, z których 22 ma po 63 stóp szerokości a reszta po 20 st. Droga ta wznosi się na 111 stóp nad płynącą spodem rzeką Mersey, 11 milionów cegły użyto do téj budowy, a 400,000 stóp sześciennyah kamienia. Całe dzieło kosztuje 70,000 f. st.

— *Lizbona* 4 *Maja*. —

Wiadomość z Algarbii otrzymane tu przez nadzwyczajnego gońca, są bardzo niepomyślne. Na czele jednéj bandy gierylasów o któréj donieśliśmy niedawno, stanął niejaki Joze Antonio Zapateados, człowiek nadzwyczajnie gwałtownego charakteru, który podobno przed kilku laty skazany został na 25 letnie więzienie za zamordowanie jednego z swoich krewnych, z którym się o coś pokłócił. W rok po osadzaniu w więzieniu zerwał on swoje okowy, uszedł i w téj chwili postrachem jest okolicy w któréj jego banda dopuszcza się najokropniejszych gwałtów i rozbojów. Już kilku dobrze się mających mieszkańców zniklo i nie wiedziano jakim sposobem. Milicya miejscowa zaczęła przebiegać drogi publiczne; aby rozproszyć bandę rozbójniczą, któréj się domyślano; ale wkrótce jeden z oficerów dowodzących oddziałami milicyi został znaleziony w krzakach niedaleko drogi publicznéj zamordowany i po kaleczony a przy nim otwarty list z podpisem Joze Antonio Zapateados, w którym ten bandyta mieniący się obrońcą sprawy don Miguela, grozi okropną śmiercią każdemu, ktoby śmiał przedsiebrać przeciw niemu jakiebądź nieprzyjazne kroki. Wiadomość o tym wypadku przestrach rozniosła w całéj okolicy. Władze aby położyć koniec złemu oznaczyły nagrodę 50 f. st. za głowę nikczemnego zbójcy, ale to tylko podwyższyło jego wściekłość, któréj szkodliwe skutki okazały się wkrótce. Wioska Becero, została spaloną przez bandę Zapateada, Almovejo i Colales, doznały wkrótce tego samego losu, a morderstwa i rozboje po drogach publcznych nie ustają. Popłoch jest powszechny.

Rozmaitości.

MOWCY PARLAMENTOWI WE FRANCYI.

Berryer, Dupin, Thiers, Guizot, Mauguin, Odillon Barrot i *Lamartine.*

Nigdy jeszcze wymowa parlamentowa na tak wysokim stopniu we Francyi nie stała, jak teraz. Nigdy jeszcze w prawodawczéj świątyni, nie odbijały się tak świetne głosy, które wywierają tak przeważny wpływ na przyszłość Francyi. Interessowną zapewne będzie dla czytelników naszych wiadomość o najznakomitszych mówcach obecnie, we Francyi sławą i talentami błyszczących.

Pan *Berryer* naczelnik legitymistów, przez wszystkie stronnictwa uważany, jest za pierwszego mówcę z żyjących we Francyi. Przy końcu posiedzeń 1830 r. w którym zaczął swój zawód parlamentarny, jeden z jego towarzyszów zwracając się do p. Royer Collard zawołał. »Oto piękny talent! powiedz raczéj potęga odrzekł P. Royer-Collard!«

Fizyczne przymioty p. Berryer nie mało się zapewne przyłożyły do téj powszechnie mu przyznanéj wyższości. Mówcy wybornie dopomaga fizyonomia, wzrost, a najbardziéj organ głosu silny, i nadzwyczaj rozciągły, którym włada z łatwością i giętkością niezrównaną. Nic piękniejszego nad metodę z jaką porządkuje dowodzenia, gotuje przejścia, wyprowadza skutki i zawsze przyjdzie do celu, z jakiego bądź punktu wyszedłszy; lecz więcéj może podziwiać trzeba jego przypadkowe przystósowania dla ożywienia znużonéj uwagi izby i żywe przymówki któremi budzi zdrętwiały zapał rojalistów; jest mu rzeczą zupełnie obojętną, improwizować mowę lub mieć takową z przygotowania, bo umie on nadać improwizacyi jasność i wdzięk rozprawy regularnéj, a mowie z rozmysłem napisanéj siłę ogień i stosowność chwilowego natchnienia. Smiało wchodzi w najważniejszą stronę kwestyi, zręcznie korzysta z dat, wypadków, i rozpraw poprzednich, z pewnością odpycha zarzuty i z niezbitą logiką popiera zwycięzkie dowodzenia. Przebiegając stronnice *Monitora*, najmniéj niedokładnego organu wymowy parlamentarnéj we Francyi, znajdujace się tam mowy p. Berryer mimowolnie przypominają nam niektóre ustępy z listu pisanego przez pana Erskine do wydawcy mów pana Foxa.

»Wymowa zasadzająca się bardziéj na zręcznym układzie perjodów na potędze i harmonii wysłowienia jak na nadzwyczajnéj sile myśli, porównać się może z ciałem ludzkiém która mniéj zwraca uwagę przez swoje rozmiary jak przez symetrye i regularność panującą we wszystkich jego częściach. Jeżeli rzeźbiarz, malarz i stenograf, nie przekazali potomności takiego mówcy mało ponim zostanie; lecz w najniedokładniejszych odpisach mów Foxa odkrywają się kości olbrzyma.«

Kości olbrzyma będą również odkryte w niedokładnych wyciągach mów Berryego lecz przetworzone, i rozbite, tak zmięszane i pokryte powłoką obcą że aby co z nich wydobyć, użyćby trzeba téj saméj sztuki co do naprawy starożytnych posągów.

P. Berryer jest synem sławnego adwokata tegóż imienia, autora interesującego dzieła niedawno ogłoszonego pod nazwą: *Souvenirs de M. Berryer, des avocats de Paris, de* 1774 à 1838.« On sam bronił kilku spraw ważnych z wielkiem powodzeniem, i gdyby polityka nie była go oderwała od przedsiewziętego zawodu, byłby zapewne wysoko i korzystnie stanął w sądownictwie. Ofiary poświęcenie się jego w tym względzie sprawiedliwie ocenione zostały przez jego przyjaciół. Kiedy niedawno odkryto skrzyżowane i złe położenie jego interesów, stronnictwo legitymistowskie ofiarowało mu w hołdzie wdzięczności podobny dar jak ten, który otrzymał Grattam od parlamentu irlandzkiego. Ofiarowano mu summę dostateczną na wykupienie zamku d'Argeville, który przymuszonym został wystawić na sprzedaż, pomimo to, że dobra te nadawały mu prawo zasiadania w izbie.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

Doniesienie Urzędowe.

Nro 103 *D. S. J.*

SEKRETARZ JENERALNY SENATU RZĄDZĄCEGO. *Wolnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.*

Upoważniony reskryptem Senatu Rządzącego z dnia 26 maja b. r. do N. 2849 D. G S. wydanym, Sekretarz Jeneralny Senatu ogłasza niniejszym konkurs na posadę Kontrollora przy szlachtuzie jeneralnym do któréj pensya w summie złp. 1400 obok złożenia kaucyi w kwocie złp. 400 przepisanej etatem jest przywiązana. Mający chęć ubiegania się o powyższą posadę zechcą podania swe na stemplu ceny złp. dwa opatrzone w dowody kwalifikacye ich wykazujące na ręce podpisanego w przeciągu dni 14stu złożyć, po upływie bowiem terminu tego konkurs o którym mowa zamkniętym zostanie.

Kraków dnia 1 czerwca 1841 r.

(1r.) DAROWSKI.

Doniesienie prywatne.